

TARTIŞMA/GÖZLEM VE GÖRÜŞLER

TTB'nin Gelecek On Yılı.....

Kürşat YILDIZ*

Türk Tabipleri Birliği 6023 sayılı Yasa ile 1953'te kuruldu. Ancak Cumhuriyet döneminde hekimlerin Etibba Odaları olarak örgütlenmesi daha eskiye (1929) dayanıyor. Bu süre içinde hekimlik ve sağlık alanında hızlı gelişmeler oldu. Son yıllarda sürecin daha da hızlandığını söylemek mümkün.

Bu nedenle meslek örgütümüzün gelecek on yılı hakkında bir değerlendirme yapabilmek zor. Bunun için öncelikle ülkemizin, sağlık ortamının ve hekimlerin gelecek on yılı hakkında öngörülerde bulunmak zorunlu.

Devletin yapısı, ekonomide uygulanan politikalar, bu politikaların sağlığı yansımaları, nüfus dinamikleri, hekim sayısı, sağlık örgütlenmesindeki gelişmeler, hekimlik tarzında değişiklikler, bilimsel yenilikler, tıp teknolojisi ve iletişim araçlarındaki gidiş... Önemli parametreler.

Devletin yapısında sosyal harcamalar ve sağlığa öncelik veren bir değişiklik olması kolay değil. Ancak sosyal devletin yıkımını zorunlu bir reçete olarak dayatan batılı devletlerle onların güdümündeki IMF, Dünya Bankası gibi dış güçlerin aynı zamanda ulus-devleti ve Cumhuriyet'in kuruluş ilkelerini de tahrip etmeye çalıştığını görmek mümkün. Bu zorlamanın ulusal dirençlerle karşılaşması kaçınılmaz. Ulus-devleti korumak isteyen kuvvetlerin sosyal devlet ilkelerine sahip çıkma eğilimine girmesi sürpriz olmamalı. Önümüzdeki on yılın temel mücadele eksenini de ulus-devlet ve sosyal devletten yana olan güçlerle yerli-yabancı karşıtları arasında şekillenecek gibi görüyoruz.

Ekonomik politikalar bu mücadele içinde şekillenecek. Ama örgütlenmeleri çok yönlü saldırılarla ne kadar tahrip edilirse edilsin, başta sendikalı işçi ve memurlar olmak üzere emeğiyle geçinen insanların hak arama mücadeleleri, ekonomik politikaları belirleyen önemli bir etken olacak. Sağlık hakkı talebinin ekonomik mücadele içinde yerinin artacağını öngörmemiz mümkün. Bu mücadelenin temelini başta SSK sağlık tesisleri olmak üzere kamu sağlık kuruluşlarının toplumun geniş çoğunluğu yararına kullanılıp kullanılmayacağı oluşturacak.

Sağlık için harcanan kaynakların yükselme eğilimini önümüzdeki on yılda da sürdürmesi doğal kabul edilmeli. Girdilerin kimin cebinden çıkacağı yine emekçilerin örgütlülüğüne, direncine ve iradesine bağlı. Ancak sağlık harcamalarının nerelere yapılacağını büyük ölçüde hekimlerin tutumu belirleyecek.

Nüfusumuzun artış hızı düşmekle birlikte 10 yıl içinde 70 milyonu aşması bekleniyor. Beklenen yaşam süresi uzarken yaşlı nüfus oranı giderek artacak. Yine de Türkiye 21. Yüzyılın ilk dekadını genç bir nüfusla tamamlayacak. Ana-çocuk sağlığı, bebeklerin beslenmesi, genç nüfusun eğitimi ve istihdamı sağlığı etkileyen en önemli çalışma alanları.

Buna yavaş yavaş geriatrik hastalıkların eklenmeye başlayacağını öngörebiliriz. Ülkemizde çekirdek aile oranının artacağını, bu durumun yaşlıların tedavi ve rehabilitasyonunda alışıktığımız yeni sorunlar yaratacağını düşünebiliriz.

Şehir nüfusu artmaya devam edecek, nüfusun yaşlanması, beslenme tarzı, endüstrinin kontrolsüz gelişimi, çevre sorunları kardiyovasküler hastalıklar ve kanserlerin sağlık sorunlarının yukarılarına tırmanmasına zemin oluşturacak.

Teknolojik gelişmelerin daha da hızlanacağını öngörelim. İletişim teknolojisi bu gelişme içinde özel bir yere sahip. Bilgi dolaşımı hızlanırken, iletişimde tekelleşme, dezenformasyon ciddi tehlikeler olarak bizi bekliyor.

Eğitim daha da önem kazanacak. Eğitim yöntemleri ve teknolojisinde yenilikler hızlanacak. Hekim sayısının artmaya devam etmesini bekliyoruz. Genç hekimler bir süre sonra çoğunluğu oluşturacak. Kadro ve istihdam sorunları artacak. Sağlık harcamalarındaki genişleme bu artış muhtemelen karşılayamayacak. Ekonomik sorunlar derinleşebilecek. Avrupa ülkelerindeki nüfus azalması, eğitilmiş insangücü talebi, engel olunamazsa hekim göçünü hızlandıracak.

Hekimlik uygulamalarında çeşitlilik, tıpta ve sağlık hizmetlerini etkileyen bilimlerdeki hızlı yenilikler sürekli tıp eğitiminin önemini artıracak.

Yıllar içinde İstanbul'da yüksek şiddette bir deprem olasılığı giderek artacak.

TTB'nin önümüzdeki on yıldaki öncelikleri neler olmalı?

Bu gelişmeler TTB'nin önceliklerini belirliyor.

Türkiye, ulusal ekonomisi ve siyasal bağımsızlığa sahip devlet yapısıyla kendi yurttaşlarının esenliğini sağlayan bir ülke olmak veya artan nüfusuyla gelişmiş batı ülkelerinin piyasası olmak arasında bir tercih yapmaya zorlanıyor. TTB, sosyal devlet ilkesini ısrarla savunurken ulus-devletin ve Cumhuriyetimizin kazanımlarını sahiplenmeye devam etmeli.

* Doç. Dr., Haydar Paşa Numune Hastanesi Patoloji Bölümü

Hekimler, çoğu zaman hastaların ve toplumun daha sağlıklı olmasıyla sonuçlanmayan dışa bağımlı bir ilaç, tıbbi malzeme ve teknoloji tüketiminin figüranları olmak ile toplum sağlığını korumayı ve iyileştirmeyi hedefleyen, toplumun sağlık bilincini yükselten bir mesleki pratik arasında tercih yapacak.

TTB, hekimin eğitiminden istihdamına, ücretlendirilmesinden denetimine kadar bütün süreçlerde daha etkin bir kuvvet olmayı hedeflemelidir.

Bu amaçla;

1. TTB önümüzdeki dönem çalışmalarının ana eksenini sağlıktaki eşitsizliklerin kaldırılması, bu amaçla dışa bağımlılığımızın azaltılması ve ulusal stratejiler geliştirilmesi üzerine kurmalıdır. Hedefi belirsiz bir "sağlığa bütçeden daha fazla pay ayrılması" sloganını bir kenara bırakmak zorundayız. Ulusal kaynakların ulusal sağlık hedefleri doğrultusunda kullanılması durumunda bütçe payının artırılması anlamlıdır.

2. Hekimlik uygulamalarında kurallar geliştirmeye ve denetime öncelik verilmeli. Tıp uygulamasında ülkemize özgü koruma ve tedavi protokolleri geliştirmeliyiz. Sık görülen hastalıklara öncelik veren, ana-çocuk sağlığı yanında yaşlı nüfusla ilgili sağlık sorunları hakkında özgün politikalar üretmeliyiz.

3. Hekim istihdamında etkili olmaya öncelik verilmeli. Hekim gereksinimi, tıp fakültelerinin kontenjani, uzman gereksinimi, hekim atamaları, dengeli hekim dağılımı sürekli ilgi alanımızda olmalı. Nitelikli insangücünün batıya göçüne karşı etkili önlemler geliştirmeliyiz. Yabancı hekimlerin Türkiye'de hekimlik yapma eğilimini değerlendirerek bu konuda kurallar koymalıyız.

4. Özel hekimlik alanının denetimine öncelik verilmelidir. Kontrolsüz genişleyen özel sağlık sektörü, hizmet kalitesi ile ilgili sorunlar yanında çalışan hekimler ve sağlık personeli için de özlük sorunları yaratmaktadır.

5. SSK başta olmak üzere kamu sağlık kuruluşlarımızın geliştirilmesi ve kamu yararına kullanılması, her zaman gündemimizde olmak zorundadır. Hekimlerin kamusal alana ilgilerinin azalması, uygulanan politikaların ve kamu sağlık kuruluşlarının ısrarla çıkmaza sokulmasının doğal sonucudur. Ancak hekimlerin ortak çıkarı büyük kamusal sağlık projelerine ve kamu kaynaklarının kontrolüne bağlı olacaktır. Kısa erimli düşünen, yaşama dar açıdan bakan hekimlerin bu gerçeği kolayca kavraması beklenemez.

6. Bu nedenle TTB ve tabip odaları, hekimlerin başta daha iyi ücret olmak üzere özlük haklarının iyileştirilmesi konusundaki beklentileri karşısında tutarlı, açık ve net bir politika oluşturmak zorundadır. İyi hekimlik, örgütlü mücadele ve kamu sağlık kuruluşlarının savunulması ekseninden kopan bir özlük hakları mücadelesi, bir türlü tatmin edilemeyecek bir hekim egoizminin körüklenmesiyle sonuçlanabilir. Mevcut tüketim kalıpları içinde, hekimlerin özlük haklarını öne çıkaran "ekonomist" politika, bir yandan da hekimi halktan koparmaktadır.

7. Ulusal ilaç ve tıbbi teknoloji politikasının belirlenmesi ve uygulanmasına öncelik verilmelidir. Bu hedefler doğrultusunda hekimliğin disiplin altına alınması şarttır.

8. Hekimlerle ve toplumla iletişimi artırmalı, halkın sağlık eğitimine özel önem vermeliyiz. Doğru bilgilendirme ile sağlığın promosyonu arasındaki farkı

pratikte göstermeliyiz. İletişim yollarını ve basını daha etkili olarak kullanmak gereklidir.

9. Önümüzdeki on yıl "Avrupa Topluluğu'na giriş süreci" modasının en azından ayaklar suya erinceye kadar bir süre daha toplumu etkileyeceği görülmektedir. TTB, bu moda akımla gelen Batı'nın ve Avrupa Topluluğu'nun devleti küçültme teşviklerine kapılarak kendisini hükümetler ve siyaset üstü-dışı bir "NGO" olarak nitelendirme yanlısına düşmemelidir.

10. Uzun yıllardır ülkeyi yönetenlerin kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütüne bile kaba ve hoyratça davranmaları, sağlıkta depolitizasyon arayışlarına gerekçe olamaz. Tersine ulusal kaynakların toplumun geniş çoğunluğunun esenliği için kullanımı, "halkçı" ve "ulusal" bir merkezi iktidarla sağlanabilir. TTB'nin ülkenin siyasal yaşamını bu gözle sürekli gündemine alarak izlemesi ve meşru zeminlerde böyle bir iktidar arayışlarına destek vermesi doğru olacaktır.

11. Bütün bunlar için TTB ve tabip odalarının örgütsel yapısını güçlendirmesi ve modernize etmesi gerekir. İletişim tekniklerini iyi kullanan, uçuşan bilgileri düzenleyen, özverili hekimlerle sınırlı kalmayıp akılcı hedefler etrafında örülmüş hekim gruplarını organize edebilen bir meslek örgütü. Yine bu amaçla sekreteryanın eğitimine ve yeniden organizasyonuna öncelik vermeliyiz.

12. TTB Yasasının meslek örgütümüzün etkinliğini geliştirecek tarzda değiştirilmesine öncelik verilmelidir. Özellikle örgütsel bağımsızlığı sağlayacak maddi hükümler ivedilikle değiştirilmelidir.

13. TTB Maddi açıdan bağımsızlığına özen göstermeli, üye aidatlarına ve Tabip Odalarının ödentilerine dayanan bir mali politikayı korumaya özen göstermelidir.

14. Doğal afetler ve İstanbul depremine hazırlık, önümüzdeki on yılın çalışmaları içinde hep ön sıralarda olması gereken bir başka konu başlığıdır.

Bütün bu konularda hamasetten uzak duran, kolay polemiklerle oyalanmayan, özgün politikalar üreten; ilkelde katı ama üslupta yumuşak ve kucaklayıcı; değerlere bağlı ama yeniliklere açık; sadece bugünü değil geleceği de görebilen; eğiten, yol gösteren ama denetleyen, denetleyebilen bir örgüt... Sağlık, ülkemiz için her zamankinden daha şiddetli ulusal bir davadır. Ulusal davalar geniş ufuklara sahip olmayı ve uzak görüşlülük gerektiriyor. Küçük hesapları aşmayı, birleştirici olmayı gerektiriyor.

TTB'nin önümüzdeki on yılda ülkemiz ve hekimler açısından önemli bir meslek örgütü olacağına inanıyorum.

Çünkü arkasında yüz yıllık bir birikim var: Abdülhamit'e karşı tıbbiyelilerin direnişi, Mandacılığa karşı Tıbbiyeli Hikmet geleneği, Refik Saydam'ın sağlıkta ulusal seferberlik geleneği, Sağlıkta ithal akımlara karşı Nusret Fişek ve Nevzat Eren geleneği,

Kuvvayi Milliye geleneği, Cumhuriyet geleneği. Aynı zamanda hekimliğin üçbin yıllık değerlerinden güç alıyoruz.

Yurdun dört bir yanında son yıllarda sayıları daha da artan hekim öncülerimiz... Yurt sevgisi, halk sevgisi, kendine ve mesleğine saygısı olan bir kuşak Türkiye'nin şanslıdır.

Yöneticilere bu birikimi etkin bir örgüt haline dönüştürmek ve en iyi şekilde temsil etmek sorumluluğu düşmektedir. Böyle bir TTB çok şeyi değiştirebilir.